

Warszawa, dnia 20 września 2012 r.

KANCELARIA SENATU
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
DZIAŁ PETYCJI I KORESPONDENCJI

BKS/DPK-134/28236/12 EK

Nr: 28236	Data wpływu 28 czerwca 2012 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 10 września 2012 r.

PRAWO PODATKOWE

TEMAT

NOWE MECHANIZMY DYSCYPLINIOWANIA NIESOLIDNYCH DŁUŻNIKÓW

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Kazimierz i Kinga J., reprezentujący Firmę Wielobranżową "Dźwig".

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą polegającą na wprowadzeniu uregulowań dyscyplinujących niesolidnych dłużników - nabywców towarów lub usług, niepłacących za nie terminowo do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz do ustawy o podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE WNOSZĄCYCH PETYCJE:

Wprowadzane ostatnio zmiany legislacyjne w systemie podatkowym, miały ostatecznie zlikwidować zatory płatnicze powodowane przez niesolidnych partnerów umów kontraktowych. Zdaniem autorów petycji, zmiany te okazały się jedynie kosmetycznymi poprawkami, które nie zmieniły praktyki, w której nieuczciwi dłużnicy mogą nadal dowolnie korzystać z dobrodziejstw oferowanych im przez obowiązujący system podatkowy. Przepisy ustawy o podatku VAT oraz ustawy o rachunkowości zdecydowanie nadal uprzywilejowują niesolidnych nabywców towarów i usług, którzy jako dłużnicy nieterminowo wywiązują się z zobowiązań płatniczych wobec wierzycieli. „Nabywcy-dłużnicy”, aby nie naruszać własnych środków lub nie korzystać z kredytu obrotowego w banku, nie płacą sprzedawcy w terminie określonym w umowie, a mimo to korzystają z darmowego towaru lub usługi oraz wykorzystują przysługującą im możliwość odliczenia 23% podatku VAT oraz kosztów uzyskania przychodów (19%) od otrzymanej wraz z towarem faktury. Uzyskują w ten sposób, jak to określają wnoszący petycję, 42 % darmowy kredyt - „prezent za niesolidność”.

W opinii autorów petycji mało skuteczne jest też sądowe egzekwowanie należności przez wierzycieli, a przy tym kosztowne, czasochłonne i długotrwałe. Często też, licząc się z przyszłymi wydatkami, wierzyciele rezygnują z postępowania windykacyjnego, którego koszty, wobec nieściągalności długu, przekraczają korzyści z tytułu zaliczenia należności do kosztów uzyskania przychodów. W efekcie nagrodzonym i bezkarnym pozostaje dłużnik.

Wnoszący petycję proponują, aby:

- w przypadku przekroczenia terminu płatności dłużnik był całkowicie pozbawiony możliwości odliczenia podatku VAT od zakupionej usługi lub towaru, zaś sprzedawca nadal zachowałby prawo do odzyskania zapłaconego podatku VAT,
- w przypadku uregulowania długu w ciągu 6 miesięcy od umówionego terminu dłużnik zachowałby prawo do rozliczenia kosztów uzyskania przychodów. Przekroczenie 6-miesięcznego terminu niwelowałoby ten przywilej.

Jak podnoszą autorzy petycji - zastosowanie opisanego mechanizmu byłoby skutecznym środkiem dyscyplinującym nieuczciwych kontrahentów, a tym samym uratowałoby tysiące przedsiębiorstw przed upadkiem. Krajowa skala problemu jest ogromna, a obowiązujące przepisy tylko zachęcają nieuczciwych kontrahentów do działalności przestępczej, jaką jest niezapłacenie faktury w terminie umownym.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) precyzuje prawa i obowiązki podatkowe osób fizycznych z działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium Polski (głównie rozdziały 6, 7 i 8).

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.) określa zasady opodatkowania tym podatkiem oraz wskazuje okoliczności obniżenia jego wysokości, odliczenia, zwrotu lub korekty (Dział IX).

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) reguluje zadania organów administracji publicznej w zakresie podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Polski. Zobowiązuje te organy do wspierania rozwoju przedsiębiorczości, poprzez tworzenie korzystnych warunków do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności poprzez wspieranie mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Ustawa z dnia 12 czerwca 2003 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. Nr 139, poz. 1323 ze zm.) określa uprawnienia wierzyciela i obowiązki dłużnika w związku z terminami zapłaty w transakcjach handlowych. Jej założeniem jest wdrożenie takich mechanizmów regulujących, aby opóźnienie w zapłacie przestało być dla dłużnika (odbiorcy towaru) opłacalnym sposobem finansowania własnej działalności.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2011 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 68, poz. 360) precyzuje przypadki, warunki i terminy zwrotu podatku uprawnionym podatnikom.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7 UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. U. UE. L.2011.48.1) zmieniła poprzednią Dyrektywę z 2000 r. w kierunku lepszej ochrony wierzycieli na obszarze Unii. Znowelizowane przepisy mają zastosowanie do wszystkich płatności, które stanowią wynagrodzenie w transakcjach pomiędzy przedsiębiorcami, a także

do transakcji pomiędzy przedsiębiorcami i władzami publicznymi. Państwa członkowskie są zobowiązane wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy do dnia 16 marca 2013 r. (art. 12 ust. 1).

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

W Ministerstwie Gospodarki powstał projekt założeń do projektu ustawy o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce (z dnia 14 czerwca 2012 r. tzw. trzecia ustawa deregulacyjna). Projekt jest na etapie uzgodnień resortowych i szerokich konsultacji społecznych. W założeniu ma znieść lub ograniczyć niektóre uciążliwe i zbędne obciążenia administracyjne i uprościć przepisy, które są barierami rozwoju przedsiębiorczości.

W odniesieniu do postulatów petycji, ministerstwo w ramach przywołanego projektu rozpatrywało zbliżone propozycje dotyczące:

- rozliczenia VAT przy otrzymaniu zapłaty przez sprzedającego towary lub usługi (w związku z niezgodnością takiego uregulowania z prawem unijnym oraz możliwością powstania ujemnych skutków budżetowych propozycję wykreślono z projektu),

- skrócenia terminu uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności ze 180 do 90 dni dla celów skorzystania z tzw. ulgi na złe długi w zakresie podatku VAT (nie znajdując uzasadnienia do wprowadzenia tak radykalnego skrócenia terminu propozycję wykreślono).

Rząd na posiedzeniu 10 lipca 2012 r. przyjął założenia do projektu ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, przygotowane przez resort gospodarki. W ramach zaproponowanych zmian do ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych zrealizowany ma zostać obowiązek wdrożenia do polskiego systemu prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7 z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Zmiany mają wprowadzić 30-dniowy termin zapłaty przez organ publiczny, 30-dniową procedurę weryfikacji zgodności towaru lub usługi z umową oraz ryczałtową stałą kwotę rekompensaty za koszty dochodzenia należności. W przypadku ustalenia terminu dłuższego niż 60 dni, wierzycielowi przysługiwać będą odsetki za opóźnienie (tylko, gdy ustalenie takiego terminu będzie rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela). Wierzyciel będzie też mógł otrzymać zwrot kosztów, które poniósł przy dochodzeniu należnej mu od dłużnika kwoty. Wprowadzona zostanie stała rekompensata o równowartości 40 euro wyrażona w złotych. Jej naliczanie możliwe będzie od momentu wymagalności odsetek za opóźnienie w płatnościach, bez konieczności odrębnego wezwania do jej zapłaty.

UWAGI DODATKOWE:

Zgodnie z zasadą wolności umów, wyrażoną w art. 353¹ Kodeksu cywilnego, strony mogą ułożyć treść stosunku prawnego według swojej woli. Zasada ta jednak często jest nadużywana przez podmioty silniejsze ekonomicznie, zastrzegające w umowach długie terminy zapłaty za wzajemne świadczenie niepieniężne, co powoduje powstawanie trudności finansowych i często prowadzi do niewypłacalności ich kontrahentów. Założeniem dobrego prawa jest więc stworzenie takich warunków, aby opóźnienie w zapłacie nie było dla dłużnika atrakcyjnym sposobem finansowania własnej działalności.

Business Centre Club w maju 2012 roku przeprowadził wśród przedsiębiorców sondaż na temat uciążliwości, jakie w ich działalności gospodarczej wywołują zatory płatnicze. Sondaż wykazał, że około 60% przedsiębiorców czeka na uregulowanie przeterminowanych płatności od 30 do 90 dni. W wyniku braku płynności finansowej 42% przedsiębiorców musiało ograniczyć płace i zatrudnienie, 29% podniosło ceny oferowanych produktów, 29% zalegało z zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa, 42% respondentów nie mogło terminowo uregulować płatności wobec innych swoich kontrahentów. Dlatego też przedsiębiorcy opowiadają się za ustaleniem systemu memorialowego płacenia podatków systemem kasowym (35%) albo ogólnym ustalaniem terminów płatności i wprowadzaniu sankcji prawnych i finansowych za ich nieprzestrzeganie (35%). Prawie połowa uczestników sondażu oczekuje na wprowadzenie sankcji podatkowych dla dłużników m.in. poprzez zlikwidowanie możliwości zaliczania przez nich kosztów prowadzenia działalności faktur, które nie zostały w terminie zapłacone (źródło – strona internetowa Business Centre Club).

REKOMENDACJE BIURA:

Obowiązujący system rozliczeń podatkowych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie daje solidnym przedsiębiorcom poczucia bezpieczeństwa finansowego, równocześnie po stronie dłużnika liberalizm prawny generuje zjawiska patologiczne. Negatywne konsekwencje zatorów płatniczych dotyczą swoimi skutkami nie tylko solidnych przedsiębiorców i zatrudnionych u nich pracowników, ale także budżety - państwa oraz samorządów terytorialnych, jak również fundusze ubezpieczeń społecznych oraz zdrowotnych.

Z uwagi na to, że opisane zjawisko nie jest jedynie problem samych przedsiębiorców, jak najszybsze znowelizowanie przepisów w kierunku poprawy terminowego regulowania płatności w obrocie gospodarczym, a także możliwości obniżenia podstawy opodatkowania przez podatnika, którego wierzytelność nie została zapłacona, wydają się słuszne i uzasadnione.

Mając na uwadze prowadzone w resorcie gospodarki zaawansowane prace legislacyjne nad zagadnieniem zbieżnym z postulatami petycji (trwają konsultacje), **Biuro rekomenduje przekazanie wniosku petycyjnego do Ministerstwa Gospodarki**, w celu uwzględnienia go w prowadzonych pracach.

OPRACOWAŁA

Ewa Kalinowska

DYREKTOR

Anna Pomianowska-Bąk